



# משהו מטריד עובר על צמרת צה"ל



## 5 הצבא מול העם

הרמטכ"ל רא"ל גדי אייזנקוט; סגן הרמטכ"ל, האלוף יאיר גולן  
דובר צה"ל כיחצ"ן לקידום אג'נדות חברתיות

## 9 חינוך מחדש לחיילי צה"ל

מסמך הממלכתיות; חינוך מחדש לקציני צה"ל  
איסור כניסת מרצים אזרחיים לצה"ל;  
גיבוש תפיסת החינוך ע"י גורמים חיצוניים

## 15 שילוב נשים בצה"ל תהליכים ומשמעויות

שילוב נשים בצה"ל - תהליכים ומשמעויות  
הטמעת הראייה המגדרית;  
פקודת השירות המשותף;  
פתיחת תפקידים לנשים והקמת גדודים מעורבים;  
התאמות מבצעיות לשירות הנשים;  
הסתרת הנתונים על פציעות בנות בתפקידי לחימה;  
בה"ד 1;  
מקלחות משותפות ושירותים משותפים;  
לינה משותפת;  
עלייה בהטרדות מיניות בצבא

---

צבא הגנה לישראל מבטא יותר מכול את החוסן הלאומי ואת החיבור בין חלקי העם השונים.

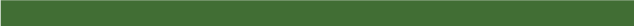
עמידתו האיתנה של הצבא היא הערובה לקיומה ולחוסנה הלאומי של מדינת ישראל.

בשנתיים האחרונות צפו על פני השטח אירועים שונים שמעוררים דאגה ביחס למה שעובר על צמרת צה"ל וליעדים שהצבא נוטל על עצמו.

נראה שגורמים בצמרת הצבא שינו באופן מהותי את תפיסת תפקידו של הצבא ורואים בו כלי לשינוי ולביצוע של תהליכים חברתיים קיצוניים ושנויים במחלוקת. ההשלכה של התפיסה הזו חמורה, כיוון שהיא מהווה מעילה באמון הציבורי בצבא, וסופה ליצור חוסר אמון כלפי הצבא וערעור על מעמדו הלאומי המלכד בחברה הישראלית.

חומרת הדבר עולה כאשר מתברר מסקירת התהליכים שחלק גדול מהדברים נעשה באופן סמוי מעיני הציבור ואף מעיני חלק ממפקדי הצבא, ומאידך, בתחומים אחרים השינויים נעשים בליווי מסע תקשורתי מתוזמן לתמיכת התהליכים וניסיונות השתקה והכפשה של אלו המנסים לחשוף תהליכים אלו.

אין ספק שתהליכים אלו אינם פירות של השנה וחצי האחרונות אלא זו תוצאה של תהליך מתמשך שעבר הצבא, שחשוב שנכיר ונדרוש מהממשלה לטפל בו.



**”** אם יש משהו שמפחיד אותי בזיכרון השואה, הוא זיהוי תהליכים מעוררי חלחלה שהתרחשו באירופה בכלל, ובגרמניה בפרט, אז - לפני 70, 80 ו-90 שנה - ומציאת עדות להם כאן בקרבנו, היום, ב-2016



# הצבא מול העם

1.

## הרמטכ"ל רא"ל גדי אייזנקוט:

הרמטכ"ל סבור כי על צה"ל להיות מעורב בעיצוב דמותו של העם בישראל:  
 "הצבא שלנו הוא לא רק לימי מלחמה, אלא גם ובייחוד לימי שלום.  
 הוא צריך לעצב את דמות הנוער ועל ידי כך את דמות העם".<sup>1</sup>



2.

## סגן הרמטכ"ל, האלוף יאיר גולן:



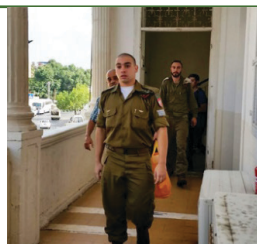
"אם יש משהו שמפחיד אותי בזיכרון השואה, הוא זיהוי תהליכים מעוררי חלחלה שהתרחשו באירופה בכלל, ובגרמניה בפרט, אז - לפני 70, 80 ו-90 שנה ומציאת עדות להם כאן בקרבנו, היום, ב-2016".

3.

## פרשת אלאור עזריה - חוסר הגיבוי של הרמטכ"ל וחריצת הדין על ידו:

הרמטכ"ל חרץ את דינו של החייל עוד בטרם נערך תחקיר רציני. כבר באותו יום התבטא - "זה לא צה"ל, אלו לא ערכי צה"ל וזו לא תרבות צה"ל".

בהכרעת הדין קבעו השופטים פרשנות מחמירה ומסוכנת במיוחד של הוראות הפתיחה באש הנוהגות בצה"ל.



"אף לו היינו מקבלים את גרסתו של הנאשם באשר לחשש ממטען כמהימנה, מה שנסתר במקרה דנן, הרי שעמדו בפניו מספר חלופות, פחותות בחומרתן, לצורך קידום פני הסכנה, ובנסיבות העניין לא הייתה הצדקה לבצע ירי לראשו של המחבל, ירי ש'מנטרל את המערכות' ו'הורג בסבירות גבוהה'".

"למעשה אזריה עלולות להיות השלכות ביטחוניות על תדמית הצבא וחייליו. היה על הפצ"ר חובה להגיש כתב אישום למען האינטרס הציבורי".

<sup>1</sup> <http://www.inn.co.il/News/News.aspx/332984>

## דובר צה"ל כיחצ"ן לקידום אג'נדות חברתיות

דובר צה"ל ומדורי הגיוס מפעילים קמפיין אגרסיבי המשווק את השירות הקרבי לבנות. כל גיוס מחזור לוחמות מלווה בקול תרועה, קצינות נשלחות אל מול המצלמות בשירות משרד היח"צ של דו"צ, והיחידה עובדת שעות נוספות להטמעת שילוב הנשים בצה"ל.



לדוגמא, שלושת המג"דים של הגדודים המעורבים נשלחו לכתבת פרגון ויח"צנות לגדודים שלהם<sup>2</sup>, שלושה לוחמות דתיות תודרכו לספר כמה טוב להיות לוחמת דתית<sup>3</sup>, דף הפייסבוק הרשמי של צה"ל ושל דובר צה"ל משתף ומשווק גיוס לוחמות וקצינות<sup>4</sup>. אם זה לא מספיק, שלושה טרנסג'נדרים במדים התייצבו בידיעות אחרונות לקדם גיוס להטב"ים ולנגח את הרבצ"ר לפני מינויו<sup>5</sup>.

למען הסר ספק, כל לובשי מדים אינם יכולים להופיע בכלי התקשורת ללא אישור דובר צה"ל.

לאחר הפיגוע בארמון הנציב, בלטה התנהלות דובר צה"ל כמשרד יח"צ מול ביקורת ציבורית על בריחת הצוערים. דו"צ פעל במרץ בכל כלי התקשורת במטרה להציג את האירוע כהישג והצלחה, למרות תחושת הכישלון שעלתה מהצילומים והעדויות מהשטח. כדי שלא להשאיר מקום לספק, נשלחה אל המיקרופונים סגן מאיה פלד להציג את הגרסה שלה שוב ושוב<sup>6</sup>, וכמובן להיות חלק מקמפיין השיווק של הנשים הלוחמות ה'מוצלחות'.

2 <http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4921574,00.html>

3 <http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4708709,00.html>

4 <https://www.facebook.com/MotiAlmozDOTZ/photos/a.272413862960049.1073741828.251453648389404/619050911629674/?type=3>

5 <http://www.yediot.co.il/articles/0,7340,L-4836953,00.html>

6 <http://www.maariv.co.il/journalists/Article-570151>

”המושג 'ממלכתיות' הוטבע כתחליף למושג ה'לאומיות', שאינו מתאים למדינה שיש בה תושבים בני לאומים שונים, ואף לא כל בני הלאום היהודי מתגוררים בה”



# חינוך מחדש לחייילי צה"ל

## מסמך הממלכיות:



בצה"ל גיבשו מסמך יסודי חדש שנקרא בשם "ממלכיות" ונעשה בו כבר שימוש במסגרת סדנאות מחצבי"ם, המיועדות לקצונה הבכירה בצה"ל. חשיפת המסמך על ידי מרכז ליב"ה סיכלה את אישורו הרשמי על ידי הרמטכ"ל.<sup>7</sup>

עקרונות המסמך:

- "המושג 'ממלכיות' הוטבע כתחליף למושג ה'לאומיות', שאינו מתאים למדינה שיש בה תושבים בני לאומים שונים, ואף לא כל בני הלאום היהודי מתגוררים בה".
  - המסמך מכיר במדינת ישראל כ"מדינת כל אזרחיה".
  - לצד הגדרה זו, המסמך מגדיר את מדינת ישראל כ"מדינת הלאום הדמוקרטית של העם היהודי". השימוש בביטוי זה הוא מדויק ומכוון ע"מ לא להשתמש בהגדרת המדינה כ"מדינה יהודית":
- "כל תפיסה מפורטת יותר המוצגת כתפיסה יחידה הבאה בחשבון בדבר אופי המדינה מועדת להטיה פוליטית או אידיאולוגית..."
- המסמך קובע כי דמוקרטיה איננה רק כלי לביטוי שלטון העם, אלא ערך בפני עצמו – "ישראל היא מדינה דמוקרטית: דמוקרטיה היא שיטת ממשל וסדרי שלטון, אך גם תפיסת עולם ערכית... בהתאם לכך, המחויבות לזכויות האדם והאזרח היא עיקרון מרכזי בכל משטר דמוקרטי".
  - על פי המסמך, "ממלכיות" היא המצפן הערכי בצה"ל.

7 [http://www.mako.co.il/news-channel2/Channel-2-Newscast-q4\\_2016/Article-e0b6941cdfcf751004.htm](http://www.mako.co.il/news-channel2/Channel-2-Newscast-q4_2016/Article-e0b6941cdfcf751004.htm)

למרות גניזתו הרשמית של המסמך, נראה שעקרונות המסמך משמשים כבסיס רעיוני לרמטכ"ל שמדבר בהזדמנויות שונות על עיקרון ה"ממלכתיות" – בין היתר במובן של שינוי תרבותי, כגון ביחס לחייל הדתי – "שיהיה החייל הדתי בן תרבות, וישתתף בפעילות יחידתו"<sup>8</sup>.

בשטח, בשם עיקרון זה בכירים בצבא דורשים מהקצינים הכפופים להם להשתתף באירועים והצגות הנוגדים את אמונתם, כיוון שקצין "ממלכתי" מחויב לתרבות שאליה רוב העם שייך. לדוגמה, מח"ט דרש מסגל החטיבה כולו להשתתף בהצגה שכללה סצנות בעייתיות מאוד (גורודיש<sup>9</sup>), וכן לרוץ במרוץ אזורי מעורב – בשם עיקרון "הממלכתיות". מחנכים את הקצינים בקורסי הפיקוד השונים לאורך הקידום, באופן שמבהיר שמי שאינו מסוגל לקבל את התרבות הכללית כתרבותו אינו יכול לשמש כקצין בצה"ל.

8 נאום הרמטכ"ל בטקס מינוי הרבצ"ר החדש.

9 מעבר לסיפור זה, הצגה זו מוגדרת כהצגת חובה לכל צוערי בה"ד 1. ראה ביקורת שפורסמה באתר החדשות של ערוץ 7 – "סצנת התערטלות בהצגת חובה לצוערים בצה"ל", 8/10/2015.

## חינוך מחדש לקציני צה"ל



במסלול ההתקדמות הפיקודי של קציני צה"ל, עוברים הקצינים סדרה של הכשרות אקדמיות שמשנות את תפיסת עולמם מקצה אל קצה. קצינים בקורסים אלו מספרים כי "קצינים מגיעים מהשטח עם תפיסות לאומיות, אחרי שנה וחצי הדעות שלהם משתנות מקצה לקצה, הם מרוסקים".

לקראת כניסה לתפקיד מ"פ, קצינים רבים לומדים במכללה לפיקוד טקטי (מלט"ק), וכן במסגרת פו"מ הקצינים לומדים לתואר שני כתנאי לדרגת סא"ל. הקצונה הבכירה ביותר של צה"ל עוברת הכשרה במב"ל בשיתוף עם אוניברסיטת חיפה.

בנוסף, קציני צה"ל עוברים קורסים חינוכיים וערכיים שונים במסגרת תהליך הקידום. בשנים האחרונות מופעלים קורסים אלו על ידי מכונים חיצוניים (בינ"ה, מכון הרטמן) שזכו במכרז של חיל החינוך. לאחר שהתברר שמכונים חיצוניים שמפעילים את הקורסים המרכזיים בצה"ל מזוהים עם השמאל הקיצוני, הופעל לחץ ציבורי כנגד פעילותם של ארגונים אלו. בעקבות זאת הנחה הרמטכ"ל שלא לפתוח מחדש את המכרז להפעלת קורסי הפיקוד ע"י גורמי חוץ, אלא להפעילם ע"י חיל החינוך עצמו<sup>10</sup>.

בחודשים אלו נערכת בחיל החינוך עבודת מטה להפעלה מחדש של קורסים אלו, באמצעות תוספת תקנים חדשים של קציני חינוך נוספים ליחידות<sup>11</sup>, אך המכונים עדיין ממשיכים בפעילותם בהפעלת הקורסים לקצינים.

<sup>10</sup> <http://www.haaretz.co.il/news/education/.premium-1.3082067>

<sup>11</sup> חשוב לציין שעל אף הצהרת הרמטכ"ל על קיצוץ של 25% במערכי הצנזורה, חיל החינוך, הפרקליטות, הרבנות הצבאית ומערך הגנשים, המציאות בשטח הפוכה. ברבנות הקיצוצים אכן מתבצעים לפי התכנון באופן שגורם לבעיות בתחום הפיקוח על הכשרות ולקושי בהתמודדות עם הבעיות השוטפות, אך בחיל החינוך לא רק שלא מקצצים אלא מוסיפים תקנים חדשים.

[http://www.mako.co.il/news-military/security-q4\\_2015/Article-41eec8c22e1f051004.htm](http://www.mako.co.il/news-military/security-q4_2015/Article-41eec8c22e1f051004.htm)

## איסור כניסת מרצים אזוריים לצה"ל

במסגרת אותה הנחיית רמטכ"ל, נאסרה הרצאת אזרחים לחיילי צה"ל הסדירים<sup>12</sup> בתחומים חינוכיים. הנחיה זו אמורה לחול על חיל החינוך והרבנות כאחד. עם זאת, בעוד שבוטל מכרז של הרבנות הצבאית להפעלת מערך רבנים להעברת שיעורי תורה לדתיים בלבד<sup>13</sup>, הרי ש"הסכם המכונים" של חיל החינוך עדיין עומד על כנו. במסגרת "הסכם המכונים" פועלים בצה"ל עשרות גופים אזרחיים המהווים חלק גדול מפעילויות חיל החינוך.

## גיבוש תפיסת החינוך ע"י גורמים חיצוניים

ממכון מנדל, מכון אזרחי, בעל אוריינטציה ליברלית-שמאלנית, אחראי לבנות את התפיסה החינוכית של קציני צה"ל. המכון מעביר הכשרה לקציני החינוך של צה"ל ללא מכרז<sup>14</sup>, ושותף לגיבוש התפיסה החינוכית בצה"ל.



דוגמה בולטת למעורבות המכון בצה"ל ניתן לזהות בדברי נשיא קרן מנדל, פרופ' יהודה ריינהרץ, בטקס סיום של בוגרי מנדל, נובמבר 2016: "אחד מבוגרי תכנית צה"ל עובד שעות ארוכות ותובעניות על פיתוח פרדיגמות ושיטות חדשות להכשרתם האתית של חיילי צה"ל ומפקדיו בהתייעצות עם סגל מנדל... תכנית מנדל למנהיגות חינוכית בצה"ל שולחת עשרים ושניים בוגרים כאלה חזרה לשורות צה"ל כדי להפיץ את מה שלמדו במנדל"<sup>15</sup>.



## מכניזם מנדל למנהיגות חיובית בצה"ל

המידע הרשמי של דובר צה"ל מתייחס לכלל הצבא, אך מדברים שבעל פה עולה כי ישנה הבחנה בין חיילים סדירים לאנשי קבע, ולגבי אנשי קבע לא יחולו הגבלות בנושא החינוך.

13 <http://www.haaretz.co.il/news/education/.premium-1.3229004>

14 להרחבה ראה תחקיר ארגון לביא על פעילות מכון מנדל בצה"ל ללא מכרז.

15 <https://www.mandelfoundation.org.il/About/News/Pages/Reinharz-speech-2016.aspx>

” מזה כעשור, הולכת ומוטמעת בצה”ל תפיסת “הראייה המגדרית” (GM). תפיסה זו כובלת את צה”ל לגישה שמעמידה את ערך השוויון ושילוב הבנות מעל היעילות המבצעית.



# שילוב נשים בצה"ל תהליכים ומשמעויות

## שילוב נשים בצה"ל - תהליכים ומשמעויות

מזה כשני עשורים מוביל צה"ל בעקבות פסיקת בג"ץ תהליך הדרגתי של שיתוף נשים בתפקידי לחימה. לפני עשור, ועדת שגב המליצה על הנחיות גורפות להטמעת התהליך בצה"ל, אך עד לכניסתו של הרמטכ"ל האחרון, הייתה "גרירת רגלים" של הרמטכ"לים במימוש המלצות הוועדה.

בשנתיים האחרונות, לאחר כניסתו של הרמטכ"ל רא"ל גדי אייזנקוט לתפקידו הוחלט בצבא על מהפכה של ממש בתחום ופתיחת כל תפקידי הלחימה לנשים. חשוב לציין שהשינוי משפיע לא רק על הגדודים המעורבים עצמם אלא הופך את הצבא כולו לצבא מעורב.

בהתאם להמלצות ועדת שגב, כהכנה לשירות שווה לגברים ונשים הוחלט כבר בשנת 2014 לקצץ את שירות הגברים ב-4 חודשים כדי להשוותו בסופו של דבר לשירות הנשים<sup>16</sup>. הניסיון להאריך במקביל את שירות הנשים לא צלח<sup>17</sup>. לאחר מכן בסוף 2016 הסכים הרמטכ"ל לקיצור נוסף של חודשיים<sup>18</sup>.

16 <http://www.globes.co.il/news/article.aspx?did=1000915942> ראש חטיבת אגף

כוח אדם בצה"ל: "קיצור השירות הוסכם כחלק ממכלול של הארכת שירות נשים".

17 <http://www.maariv.co.il/news/new.aspx?pn6Vq=E&or9VQ=GJUMH>

18 <http://www.calcalist.co.il/local/articles/0,7340,L-3703144,00.html>

דבר שהוביל להתנגדות של שר הביטחון החדש אביגדור ליברמן. "ליברמן: שירות

הגברים יוארך בחזרה". <http://www.inn.co.il/News/News.aspx/336026>

## הטמעת הראייה המגדרית:

מזה כעשור, הולכת ומוטמעת בצה"ל תפיסת "הראייה המגדרית" (GM). תפיסה זו כובלת את צה"ל לגישה שמעמידה את ערך השוויון ושילוב הבנות מעל היעילות המבצעית. בנוסף, תפיסה זו חותרת באופן מוסווה תחת התפיסה הביטחונית של צה"ל ומדינת ישראל ונועדה לגרום לשנות את צה"ל כך שהשפעתו המשמעותית על החברה הישראלית תהיה יותר 'רכה, מכילה ורב תרבותית'.

### הטמעת הראייה המגדרית

אסטרטגיה חדשה בצה"ל לקידום שוויון הזדמנויות



תא"ל גילה כליפי-אמיר, יוה"לן:

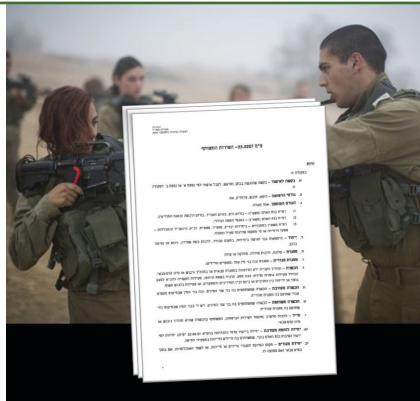
"ב-2010 אימץ צה"ל אסטרטגיה חדשה לקידום שוויון הזדמנויות. האסטרטגיה הזאת, שנקראת "הטמעת הראייה המגדרית"...".

כחלק מאותה התפיסה, במהלך 2016 שונה תפקיד "יועצת הרמטכ"ל לענייני נשים", ל"יועצת הרמטכ"ל לענייני מגדר".

במצגת שהוצגה בוועדת חוץ וביטחון של הכנסת על ידי נציגי צה"ל, בדיון על שילוב בנות בתפקידי לחימה (30 בינואר 2017) נחשף "צוות הטמעה מגדרי צה"ל" שתפקידו להטמיע את ה-gm בצה"ל.

## פקודת השירות המשותף

פקודת השירות המשותף שמושמת בימים אלו בצה"ל נועדה בעיקר לאפשר פתיחת כמה שיותר תפקידים בשירות הקרבי לנשים ולהפוך את השירות המעורב לנורמה הכללית בצה"ל, תוך כפיית החיילים הדתיים להשתלב במהלך זה.



בפקודה נקבע, בין היתר, שהשירות אינו נפרד אלא אם כן נקבע אחרת<sup>19</sup>. הפקודה כוללת גם כפיית קצינים דתיים

לשרת ביחידות מעורבות. נוסף לכך, חייל יהיה מחויב להשתתף בכל פעילות תרבות ולא יקבל פטור מטעמי דת ללא אישור מיוחד ממפקד היחידה, ועוד. כמו כן, בוטל הסעיף הקובע כי שילוב נשים מותנה בחוסר פגיעה בתפקוד מבצעי. נדגיש, העירוב בשירות בצה"ל אינו רק בעיה של הדתיים מטעמי הלכה, אלא הוא מהווה גורם בעייתי ביותר בתחום ההכשרות, הוא כולל הורדת סטנדרטים מבצעיים, פגיעה בלכידות היחידות, מתח בין המינים בתוך היחידות ועוד, כפי שיפורט בהמשך.

חשוב לציין כי העירוב לא משפיע רק על הגדודים המעורבים. כיום ברוב בסיסי טירונות החי"ר בצה"ל מתקיימות גם הכשרות מעורבות (קרקל בבא"ח גבעתי, אריות הירדן בבא"ח נח"ל, ברדלס בבא"ח גולני).

19 סעיף 3: "המפקדים יישמו את פקודת השירות המשותף ככל האפשר לא בדרך של הפרדה בין חיילים לחיילות, אלא אם כן נקבע הדבר במפורש בפקודה".

## פתיחת תפקידים לנשים והקמת גדודים מעורבים:

כיום, קיימים בצה"ל תשעה גדודים מעורבים, והגדוד העשירי (47) יוצא לדרך בגיוס מרץ הקרוב. הגדוד החדש אמור להיות גדוד חי"ר קל רביעי, שיצטרף לשלושת הגדודים האחרים (קרקל, אריות הירדן, ברדלס) המיועדים למערך אבטחת הגבולות.



עם הקמת הגדוד החדש, עתיד להיפתח בסיס הדרכה חדש להגנת הגבולות בו יוכשרו ארבעת גדודי החי"ר-קל המעורבים. הצבא משקיע כסף רב בהקמת הבסיס שיותאם במיוחד לגדודים המעורבים ויכלול אמצעים שונים שיקלו על שילוב הבנות<sup>20</sup>.

במקביל, בניגוד למסקנת כל המחקרים, צה"ל חוזר ובודק אפשרות לשילוב בנות בשריון לצורך תפקידי בט"ש. נערכת גם עבודת מטה לבחינת שילוב נשים לוחמות ביחידות נוספות – לוחמת חילוץ (669), ספינות מגן, וצמ"ה.

ב-2015 הוחלט בצה"ל לפתוח את תפקידי הלחימה לנשים באופן גורף וכמעט ללא הגבלה. גם כיום, דירקטיבת הרמטכ"ל הינה פתיחת מרב התפקידים והמקצועות לשירות נשים.

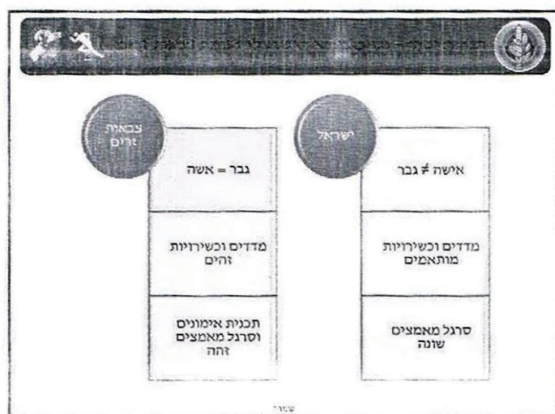
### מערכים נוספים בבחינה בעבודת מטה:



## התאמות מבצעיות לשירות הנשים

הטמעת שילוב הנשים בתפקידי לחימה בצה"ל מלווה בטענה שבצבאות רבים בעולם פתחו תפקידי לחימה בפני נשים ללא הגבלה. עם זאת, במצגת שהוצגה בוועדת חוץ וביטחון של הכנסת על ידי נציגי צה"ל<sup>21</sup> מודגש כי בצבאות הזרים לא בוצעה התאמה של הדרישות המבצעיות עבור הנשים, ורק אישה שבאמת עומדת ברף הדרישות המבצעי מלוחם תוכל להתגייס.

לעומת זאת בצה"ל, על מנת לפתוח תפקידים לנשים, פותחו "מדדים וכשירויות מותאמים", ו"סרגל מאמצים שונה", שמשמעותם היא שלוחמת נדרשת ליכולת מבצעית נמוכה יותר מאשר לוחם, ורמת הכשירות המבצעית של היחידות נמוכה יותר.



21 בדיון על שילוב בנות בתפקידי לחימה (30 בינואר 2017).

## הסתרת הנתונים על פציעות בנות בתפקידי לחימה

בחיל הרפואה של צה"ל ובצבאות העולם, נערכו מחקרים רבים הקובעים חד משמעית כי שירות קרבי אינו מתאים לנשים. באופן סטטיסטי, דרישות קרביות מנשים פוגעות בהן באופן נפשי ופיזי בלתי הפיך, למעט יוצאות מן הכלל. בצה"ל קיימים נתונים רפואיים סטטיסטיים



על פגיעות פיזיולוגיות ונפשיות של לוחמות, שאינם גלויים לציבור, אך צה"ל מסתיר מהבנות המיועדות לגיוס את הסיכונים שהן לוקחות על עצמן.

כדי להעלות את כמות המתנדבות לשירות קרבי החליטו בצה"ל לבטל את תהליך המיון שבדק את היכולת הגופנית של הבנות ("גיבוש לוחמות")<sup>22</sup> ולקיים במקום זה "תהליך מיון מותאם שאינו עצים פיזית" – יום מיון והתאמה ("יום המא"ה") ומכונה דו שבועית קודם הטירונות. כך יוצא שמגיעות בנות שאינן בכושר גופני מתאים.

הצבא איננו חושף באף אחד משלבי הגיוס בפני הבנות את הנזק שהשירות הצבאי יכול לגרום להן.

לקט נתוני פציעת לוחמות מנתוני צה"ל – למרות התאמת סרגל המאמצים לנשים:

■ "כתוצאה מפערים פיזיולוגיים, שיעור הפציעות האורתופדיות/ שימוש יתר אצל נשים גדול יותר – גורם לפגיעה בהכשרה ולנשר רפואי"<sup>23</sup>; נשירת לוחמים בטירונות בעקבות פציעה גבוהה פי 2.5 בנשים מאשר בגברים.

■ שיעור שברי מאמץ בקרב לוחמות גבוה משמעותית בהשוואה לגברים (8% לעומת 3.5%).

**שילוב נשים במקצועות לחימה**  
**ההיבט הפיזיולוגי**

היכולות הפיזיולוגיות של חיילות נופלות בהרבה מהיכולות הפיזיולוגיות של חיילים, אך יש כיום די והותר מקצועות לחימה שבהם לפער הפיזיולוגי אין משמעות רבה

פא"ר ירון יערי  
פא"ר ירון יערי  
פא"ר ירון יערי  
פא"ר ירון יערי

■ ממוצע הפציעות בקרב בנות עומד על כ-46% לעומת 24% אצל גברים.

■ נשים צורכות פי 9.2 יותר שירותי רפואה מגברים (6.44 מפגשים לעומת 0.7 מפגשים בהתאמה), וכאשר מנכים מכמות המפגשים את מפגשי

הרופא עקב מפגשים ספציפיים לתחום הנשים עדיין היחס הוא 6:1.

<sup>22</sup> <http://www.mako.co.il/pzm-recruits/Article-a34a3bcd4fc341006.htm>

<sup>23</sup> מתוך מצגת שהוצגה בוועדת חוץ וביטחון של הכנסת על ידי נציגי צה"ל, בדיון על שילוב בנות בתפקידי לחימה (30 בינואר 2017).

בה"ד 1, בית הספר של צה"ל הפך בשנים האחרונות למוקד המרכזי לשילוב הנשים בצה"ל. גם גדוד "גפן", מסלול השלמת לוחמי החי"ר נפתח לנשים, ובכל מחזור עולה מס' הנשים בגדוד. במחזורי האחרונים הצוערות פוזרו



בכל הפלוגות, וכל אחת מהצוערות שובצה כבת יחידה בתוך צוות של בנים<sup>24</sup>.

לאורך ההכשרה ישנו פער מובנה ברף הדרישות המבצעיות מצוערות ביחס לצוערים, על אף העובדה שיתמודדו על אותם תפקידי פיקוד לאחר הקורס. לדוגמה, בכל אימוני הריצה ישנם קצב ומרחק שונים לבנים ולבנות, בבוחן מסלול ישנן הקלות לבנות (פחות מימיות, פחות מחסניות, מעבר קיר ע"י ספסל), בחני הכניסה וההסמכה קוצרו והותאמו לבנות.

על פי מחקר שבוצע בצה"ל, 30% מקרב הצוערות שהוכשרו בבה"ד 1 בתקופת הבדיקה נפצעו במהלך ההכשרה.

כמו כן, עדויות מהשטח מלמדות על כך שבצוותים המעורבים קיימת פגיעה בלכידות הצוות. ישנן האשמות הדדיות, מריבות ותחרותיות, הן מצד הצוערות שרוצות להיות כמו כולם ולא תמיד עומדות במשימות, והן מצד שאר הצוות שממורמר מהורדת הרמה של הצוות כולו כתוצאה מהימצאות החיילות.

## מקלחות משותפות ושירותים משותפים

כיום בבסיסים רבים בצה"ל ישנם שירותים משותפים, ובחלק מהבסיסים ישנן גם מקלחות משותפות, לדוגמה במחנה מטכ"ל, מחנה רמון, חר"פ עיר הבה"דים, בא"ח גבעתי, דובדבן, פקמ"ז ועוד. להמחשה, בבסיס חיל הים באשדוד קיימים שירותים משותפים, כאשר בחדר אחד קיימים שלושה תאי שירותים ושתי משתנות<sup>25</sup>.



<sup>24</sup> <http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4869091,00.html>

<sup>25</sup> קצין שביקר בבסיס מספר שכאשר נכנס לחדר, ראה שם קצינה שבדוקת לאיזה

מתרבות העדויות על הנחיית חיילים וחיילות ללינה משותפת במתחם אחד, בניגוד לנהלים. לדוגמה, מוצבים חיילים וחיילות יחד לשמירה בעמדות פילבוקס – עמדות שהשהייה בהם היא לימים מרובים כאשר השינה היא משותפת<sup>26</sup>. בנוסף, חיילות מודיעין שעלו לספינת חיל הם לצורכי עבודה מודיעינית הונחו לישון בחדר אחד עם לוחמי הספינה (הונחה שמירה על מיטת הקומתיים שבה ישנו כדי ליצור "הפרדה"). דוגמה נוספת: בהכשרה של תפקיד עורפי, יצאה מחלקה לשבוע שטח ושוכנה באוהל אחד המשותף לחיילות ולחיילים<sup>27</sup>. לחיילים שיצאו לתרגיל בשטח צורפו ללינה חיילות מפקדה בתוך הנגמ"ש<sup>28</sup>.

#### חשיפה: מיטת רשמי של צה"ל: חיילים וחיילות ישנים ביחד בעמדת שמירה; מפקדים נכנסים למגורי חיילות ללא התאם מוקדמת

בדף הפייסבוק "המגזר הצבאי" הועלו תמונות וסרטונים של חיילות וחיילים ישנים במיטות במתחם אחד. התמונות והסרטונים הועלו על ידי חיילות וחיילים שביצעו שירות משמירה. התמונות והסרטונים הועלו על ידי חיילות וחיילים שביצעו שירות משמירה. התמונות והסרטונים הועלו על ידי חיילות וחיילים שביצעו שירות משמירה.

התמונות והסרטונים הועלו על ידי חיילות וחיילים שביצעו שירות משמירה.

## עלייה בהטרדות מיניות בצבא

ראש אכ"א התריע בתחילת השנה על עלייה במספר ההטרדות המיניות בצה"ל. כמענה, דובר צה"ל וחיל החינוך מרבים בהסברה נגד הטרדה מינית בצה"ל. אם בוחנים את ההשפעה של שירות משותף לחיילים וחיילות, כדאי לשים לב לכמה נתונים<sup>29</sup>:



■ בשנת 2016 התקבלו במרכז מהו"ת 802 דיווחים על פגיעה מינית בנסיבות צבאיות – כלומר, שהתרחשו ביחידה צבאית, או בשל היכרות עם אנשי צבא.

■ מחצית מהתלונות על פגיעה מינית בצבא בשנת 2016 היו נגד חיילים בשירות חובה. כלומר, מעל 400 מקרים של הטרדה בין חיילים לחיילות המשרתים יחד בשירות סדיר.

תא שירותים להיכנס. היו שם שלשה תאים אבל בשניים מהם הייתה סתימה. תוך כדי שהקצינה מתלבטת הגיע קצין אחר ושאל למה הם לא נכנסים, הרי יש משתנות שאפשר להטיל בהן מים בעמידה. כשהם ענו לו שיש שם קצינה והם לא יכולים להיכנס, הגיב אותו קצין "מה אכפת לך", נכנס ועשה את צרכיו.

26 לוחמות דתיות: נאלצות לישון ללא הפרדה מהלוחמים

<http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4908881,00.html>

27 <http://www.mako.co.il/judaism-religious-news/voice-megaphone/Article-8f4da0938d3f951004.htm>

28 עדות שנאמרה לתחקירן ליבה.

29 <http://www.haaretz.co.il/news/law/premium-1.3451197>

